
PWYLLGOR CRAFFU CYMUNEDAU, 26-03-2013

YN BRESENNOL (aelodau'r Pwyllgor) - Y Cyngorydd Eric M. Jones, (Cadeirydd
Y Cyngorydd Angela Russell,(Is-gadeirydd).

Y Cyngorwyr:- Stephen Churchman, Annwen Hughes, Louise Hughes, Dilwyn Morgan, Nigel Pickavance, Caerwyn Roberts, Mandy Williams-Davies, Gruffydd Williams, Gethin Glyn Williams ac Eurig Wyn.

SWYDDOGION: Gareth James, (Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu) ac Ioan Hughes, (Swyddog Cefnogi Aelodau a Chraffu).

ERAIL A WAHODDWDY I'R CYFARFOD: (*Ar gyfer eitem 5 ar y rhaglen – Datblygiad Gwasanaethau Cludiant Yng Ngwynedd*), Bethan Russell Williams, (Prif Swyddog Mantell Gwynedd), Barbara Snowball, (Defnyddwyr Bysiau Mawddach), Rona Lewis, (Cyfarwyddwr Safle Dolgellau, Coleg Meirion Dwyfor) a Linda Wyn, (Uwch Gyfarwyddwr Gwasanaethau Academic, Coleg Meirion Dwyfor).

YMDDIHEURIADAU: Y Cyngorwyr David Gwynfor Edwards, Mike Stevens a Robert J. Wright.

CROESO : Estynnwyd croeso i'r Cyngorydd Nigel Pickavance, a oedd yn mynychu cyfarfod o'r Pwyllgor am y tro cyntaf peth amser. Ni fu'n bosib iddo fod yn bresennol ers rhai misoedd oherwydd salwch ei ferch, a dymunodd y Cadeirydd yn dda i'r aelod a'i deulu.

YMCHWILIAD CRAFFU: Yn ddiweddar cwblhawyd ymchwiliad craffu, oedd yn ymdrin â 'Darparu Tai i Bobl Leol'. Cadarnhaodd, Cadeirydd Grŵp yr Ymchwiliad Craffu, y Cyngorydd Stephen Churchman, fod yr holl argymhellion a wnaed wedi eu cymeradwyo mewn cyfarfod o'r Cabinet Anffurfiol.

Ychwanegodd mai dyma'r tro cyntaf i aelodau'r Cabinet roi ystyriaeth i ymchwiliad craffu, a bod eu hymateb yn gadarnhaol iawn. Diolchodd y Cyngorydd Churchman i bawb, yn aelodau a swyddogion, a fu'n rhan o'r ymchwiliad, ac esboniodd y bydd yr Aelod Cabinet yn awr yn cydweithio gyda'r swyddogion perthnasol i fynd ag adroddiad i'r Cabinet Ffurfiol yn ystod yr wythnosau neu'r misoedd nesaf.

1. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Ni dderbyniwyd datganiad o fuddiant personol gan unrhyw aelod oedd yn bresennol.

2. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion y cyfarfod diwethaf o'r pwyllgor hwn, a gynhaliwyd ar 5 Chwefror, 2013, fel rhai cywir.

3. DATBLYGIAD GWASANAETHAU CLUDIANT YNG NGWYNEDD

3a) Cyfweliad gyda Bethan Russell Williams, Prif Swyddog Mantell Gwynedd

a) Croesawyd Prif Swyddog Mantell Gwynedd gan y Cadeirydd a diolchodd iddi am fynychu'r cyfarfod.

b) Cyfeiriodd Prif Swyddog Mantell Gwynedd at newidiadau arfaethedig mewn perthynas ag ad-drefnu Gwasanaeth Iechyd ar draws gogledd Cymru, a nododd bod y trydydd sector yn bryderus ynglŷn â sut y byddai trigolion manau megis Llŷn a rhannau o Feirionnydd yn teithio cryn bellter pe byddai gwasanaethau arbenigol yn cael eu canoli.

Yn sgil hyn gwnaed peth gwaith gan Fwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr a chyflwynodd Mrs Williams wybodaeth a ddarparwyd ganddynt yng ngoleuni'r ad-drefnu posib.

c) Ychwanegodd bod mudiadau gwirfoddol yn wynebu problemau o safbwynt ariannu, cynnal y gwasanaeth a blaengynllunio. Esboniodd ymhellach nad yw Mantell Gwynedd yn darparu gwasanaeth, ond eu bod yn gweithio i gefnogi a chynorthwyo'r mudiadau gwirfoddol.

ch) Mewn ymateb i ymholiad, nodwyd bod tuedd i bwysau cynyddol gael ei roi ar holl wasanaethau'r trydydd sector, er nad ydy'r gefnogaeth ariannol ar gael. Ychwanegodd y siaradwr y gellid ystyried sicrhau cefnogaeth i'r mudiadau gwirfoddol fyddai'n cynnig gwell gwerth am arian. Ychwanegodd y gellid gwneud hyn mewn ardal beilot lle mae trafferthion cludiant yn bodoli eisoes.

Nododd hefyd y gallai'r trydydd sector gael mynediad at gronfeydd, megis y Loteri Fawr, nad yw'n cefnogi'r sector gyhoeddus.

d) Adroddwyd ymhellach y gellid ystyried gwerth mynd â gwasanaethau at y cyhoedd, yn hytrach na disgwyl iddynt hwy deithio, yn arbennig o gofio'r trafferthion allai godi yn sgil newidiadau yn y system budd-daliadau. Awgrymwyd y dylai'r Cyngor ystyried sut y gellir gwella'r dulliau o ymgynghori a chyrraedd at y cyhoedd.

dd) Cytunodd aelodau y dylid gweithio er mwyn tynnu'r cyhoedd i mewn i drafodaethau fel y gellir deall y gwendidau yn y gwasanaeth cludiant ac ystyried sut y gellir sicrhau gwelliant.

3b) *Cyfweliad gyda Barbara Snowball, cynrychiolydd Defnyddwyr Bysiau Mawddach*

a) Croesawodd y Cadeirydd Barbara Snowball i'r cyfarfod a diolchodd iddi am fynychu'r cyfarfod.

b) Cyfeiriodd y siaradwr at bryderon sy'n bodoli mewn perthynas ag effaith toriadau yn y gwasanaeth bus lleol yn ardaloedd gwledig Meirionnydd, a chyfeiriodd yn benodol at y gwasanaeth yn ardal Ward Llangelynnin .

c) Nodir gan yr ymgyrchwyr bod angen bysiau hwyrach i deithio rhwng Dolgellau a Thywyn. Cyfeirir yn benodol at drafferthion sy'n wynebu rhai sy'n teithio ar y bus i'r ysbyty ac oddi yno a nodir fod yr amserlen deithio'n gaeth ac anhwylyus.

ch) Pwysleisir ymhellach gan yr ymgyrchwyr fod y gwasanaeth bus yn holl bwysig er mwyn hybu'r diwydiant twristiaeth a nodir ganddynt y byddai'r gymuned leol gyfan yn elwa pe byddai gwasanaeth bysiau hwyrach yn cael ei adfer.

Awgrymir ganddynt y gellid addasu'r amserlen am gyfnod prawf o flwyddyn. Maent o'r farn y byddai hyn yn eu galluogi hwy i dynnu sylw at yr opsiynau sydd ar gael ac annog mwy i ddefnyddio'r gwasanaeth bus.

d) Cyflwynodd Mrs Snowball enghreifftiau o broblemau mae unigolion yn wynebu yn ogystal â thrafferthion sy'n codi oherwydd amserlenni presennol bysiau.

dd) O safbwynt costau, nododd y byddai trefn gyfleus yn denu mwy i ddefnyddio'r gwasanaeth bysiau. Ychwanegodd fod hyn yn tanlinellu gwerth treialu newidiadau am

gyfnod o flwyddyn. Ond wrth roi lleihad yn nifer defnyddwyr fel rheswm am doriadau, pryderai y byddai'r gwasanaeth yn dirywio ymhellach.

3c) *Cyfweliad gyda Rona Lewis, Cyfarwyddwr Safle Dolgellau Coleg Meirion Dwyfor, a Linda Wyn, Uwch Gyfarwyddwr Gwasanaethau Academic, Grŵp Llandrillo Menai.*

- a) Oherwydd bod Linda Wyn yn un o Uwch Gyfarwyddwyr Grŵp Llandrillo Menai, sy'n cynnwys Coleg Meirion Dwyfor Coleg Menai a Choleg Llandrillo, esboniwyd bod y wybodaeth fyddai'n cael ei gyflwyno'n ymdrin â materion ar draws Gwynedd.
- b) Nodwyd mai un o'r prif bryderon yw'r ffaith bod myfyrwyr ôl 16 Gwynedd, yn yr ysgolion a'r colegau yn gorfod talu £180 y flwyddyn am ddefnyddio bysiau Gwynedd. Mae'r Grŵp bellach yn ymwneud â 4 sir a nodwyd bod myfyrwyr Môn yn talu £60 y flwyddyn ac nad yw myfyrwyr Conwy na Dinbych yn talu o gwbl am y gwasanaeth. Ychwanegwyd bod uwch swyddogion y Cyngor wedi awgrymu y gallai rhai sy'n teimlo caledi oherwydd y tâl yma ddefnyddio'r Lwfans Cynnal Addysg. Fodd bynnag, pwysleisiwyd mai pwrpas y lwfans yma yw wynebu costau eraill, megis talu am offer sy'n gysylltiedig â chyrtsiau galwedigaethol.
- c) Ymhellach, nodwyd bod cyfyngiad ar y defnydd a ellir ei wneud o'r tocynnau bws. Er bod y taliadau'n cael eu gwneud, nid yw'r tocynnau bws yn cael eu derbyn ar rai llwybrau, ac felly rhaid talu swm ychwanegol. Yn ogystal, mae Cyngor Gwynedd yn mynnu fod taliadau am y tocynnau bws yn cael eu gwneud gyda chardiau credyd, a chredir fod hyn yn gwahaniaethu yn erbyn rhai grwpiau o fyfyrwyr.
- ch) Nododd y siaradwyr bod Cyngor Gwynedd wedi bod yn anhyblyg iawn parthed y caniatâd a roddir i ddefnyddio'r tocyn dros dro. Gwrthodir y tocyn dros dro ar ôl tair wythnos er nad yw'r tocyn parhaol yn cyrraedd am bum wythnos ar rai achlysuron.
- d) Rhoddwyd ystyriaeth i amseroedd y bysiau, ac esboniwyd fod y gwasanaeth yn annigonol gyda rhai yn methu mynychu rhannau hanfodol o'r cyrsiau yn ogystal â gweithgareddau allgyrsiol. Mae'r ffaith fod rhai yn rhoi'r gorau i'r astudiaethau'n tanlinellu'r trafferthion. Esboniwyd hefyd fod yr amserlenni wedi eu trefnu i gyd-fynd â thymhorau ysgol sy'n wahanol i'r tymhorau yn y colegau. Yn sgil hyn mae myfyrwyr yn wynebu tâl ychwanegol o £5 y dydd.
- dd) Mynegwyd pryder cyffredinol ynghylch dirywiad yn ystod ac ansawdd y gwasanaeth cludiant.
- e) Mewn ymateb i ymholiad, nodwyd bod oddeutu 15 o fyfyrwyr yn rhoi'r gorau i gyrsiau ar ddechrau tymor ar safle Dolgellau oherwydd yr anawsterau a'r caledi.
- f) Mynegwyd pryder gan yr aelodau a nodwyd bod myfyrwyr yn colli cyfleoedd oherwydd diffyg hyblygrwydd a system annerbyniol ac annheg.
- ff) Diolchodd y Cadeirydd i'r siaradwyr am y wybodaeth ac addawodd y byddai ymholiadau pellach yn cael eu gwneud er sicrhau y bydd y materion yn cael eu dwyn i sylw'r Aelod Cabinet.

PENDERFYNWYD awdurdodi'r Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu, mewn cydweithrediad â'r Cadeirydd, yr Is-gadeirydd a'r Cynghorydd Eurig Wyn, oedd yn gyfrifol am wneud y cynnig, i ddarparu rhestr o'r pryderon a fynegwyd a'u cyflwyno i'r Cabinet fel y gellir derbyn adroddiad yn ymateb i'r sylwadau.

4. BALCHDER BANGOR

- a) Cyflwynwyd adroddiad y Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu.
- b) Atgoffwyd aelodau eu bod wedi ystyried cynnal ymchwiliad craffu i Gynllun Balchder Bangor ym mis Medi, 2012. Fodd bynnag, penderfynwyd bryd hynny rhoi blaenoriaeth i 'ddarparu tai i bobl leol.'
- c) Yn sgil hyn, 'roedd Cynllun Balchder Bangor yn cael ei ail gyflwyno, ac esboniwyd y byddai'r ymchwiliad craffu'n rhedeg rhwng Ebrill a Rhagfyr 2013.
- ch) Rhestrwyd nodiadau briffio'r aelodau gan Swyddogion Craffu a rhoddwyd cyfle i sylwadau gael eu cyflwyno gan aelodau.
- d) Nododd aelod y byddai'n fuddiol rhoi ystyriaeth i amseroedd casgliadau ysbwriel amserol, yn arbennig felly yng nghyffiniau tai amlfeddiannaeth. Credai y gellid cydweithio hefo Undeb y Myfyrwyr wrth ymdrin â'r mater yma.
- dd) Cytunodd aelod lleol fod angen newidiadau gan sicrhau fod biniau addas ar gael. 'Roedd yn gefnogol i'r awgrym y dylid cydweithio hefo'r myfyrwyr.
- e) Cytunwyd y dylai 'rheolwr glanhau' fod yn rhan o raglen yr ymchwiliad craffu.
- f) Cadarnhawyd mai Aelodau Arweiniol Grŵp yr Ymchwiliad Craffu fydd y Cynghorwyr: Eric M. Jones, Mandy Williams-Davies, Gwynfor Edwards, Nigel Pickavance, Dilwyn Morgan a Gruffydd Williams.
- ff) Pwysleisiodd y Rheolwr Cefnogi Aelodau a Chraffu fod yr Ymchwiliad Craffu'n golygu ymrwymiad amser sylweddol ac yr oedd am i aelodau'r Grŵp fod yn ymwybodol o hyn.

5. RHAGLEN WAITH FLYNYDDOL

- a) Cyflwynwyd fersiwn ddiweddaraf o'r Rhaglen Waith Flynyddol.
- b) Nodwyd bod Canolfan Noddfa Deiniolen a Chynllun Hurio Ceir wedi eu hychwanegu i'r rhaglen ar gais aelodau.
- c) Rhoddwyd cyfle i aelodau gyflwyno eitemau ychwanegol i'w cynnwys ar y rhaglen waith a mynegwyd pryder parthed 'defnydd o eiddo gwag' ac ail gartrefi.
- ch) Mynegwyd pryder parthed sylwadau a wnaed yn ystod y cyfarfod parthed methiant y Cyngor i ymgysylltu hefo'r cyhoedd. Cadarnhawyd fod y Pwyllgor Craffu Corfforaethol yn rhoi ystyriaeth i'r mater ac y byddai'r wybodaeth yn cael ei drosglwyddo iddynt.

PENDERFYNWYD ychwanegu'r ddau fater canlynol i'r rhaglen waith flynyddol:

- Defnydd o eiddo gwag;
- Ail gartrefi.

Dechreuodd y cyfarfod am 10.15am a daeth i ben am 12.40pm